

Hösten 2000 blev f. distriktsläkaren Bengt Dahlin, Lerum, medicine hedersdoktor vid Göteborgs universitet. Han fick erkännandet bl. a. för att han aktivt bidragit till att starta kursen i konsultationskunskap under läkarnas grundutbildning. Under en seminariedag i oktober vid allmänmedicinska avdelningen presenterades de insatser Bengt Dahlin gjort för avdelningen och universitetet.

En student, **Anna-Karin Forsell**, Göteborg, som våren 2000 genomgick konsultationskursen, gav då en personlig reflektion av hur hon och hennes kurskamrater upplevt de 10 kursveckorna. Här följer ett utdrag ur hennes anförande.

Mycket sker i kursen – och det sker annorlunda

Att så mycket kan ske inom loppet av 10 veckor är fascinerande, att få möjlighet att växa starkare både i rollen som blivande läkare OCH som individ är unik. För oss studenter är kursen ovärderlig och är till stor hjälp för både oss själva och de människor vi möter.

Jag kan tala om att det inte är en lätt kurs, den är så olik alla andra i läkarutbildningen. Det blev en ganska omtumlande start för ingen av oss var riktigt säker på hur vi skulle förhålla oss till den humanism som präglade kursen.

För att förtydliga lite ska jag försöka att förklara en students intryck av de första dagarna. När jag frågat mina kurskamrater om detta har jag fått svar som alla beskriver en viss frustration under föreläsningarna. ”Men säg något som jag kan anteckna nu då! Har ni inga kompendier? Vad sjutton kan hon ställa för frågor på tentan från den här föreläsningen?” Nåja, jag kanske överdriver lite, men där satt faktiskt en skock studenter som är vana att med pennan i högsta hugg anteckna allt som sägs för att sedan kunna lära sig föreläsarens ord exakt utantill för att klara tentamen på bästa sätt.

Men nu stod föreläsarna framme vid katedern och sa till oss att inte glömma bort allt övrigt som livet har att erbjuda. ”Nu är de inte riktigt kloka” tänkte vi och skakade på huvudet. Plötsligt poängterade någon vikten av att utvecklas som människa vid sidan om fördjupandet av medicinsk kunskap och färdighet. För första gången blev vi uppmanade att läsa skönlitteratur, gå på teater eller sitta och diskutera livet på ett café. Sanslöst

Men det ligger ju någonting i det. Det är ju människor vi ska möta, inte bara en kropp med krämpor, och det bästa sättet att bli påmind om detta är ju faktiskt att umgås med människor, att se hela spektrat, med allt vad det innebär, att vara människa.

Gruppundervisning

Så blev det dags för första gruppundervisningen. Jaha, där satt vi i grupp och visste inte riktigt hur vi skulle bete oss. Handledaren bad oss göra en kort presentation av oss själva och samtidigt berätta vad vi hade för förväntningar på kursen. När det blev min tur så kunde jag bara inte hålla mig utan i stort sett skrek ut ”jag är såå rädd!!” varvid ett befriande och förlösande skratt steg upp i rummet. Naturligtvis var det inte bara jag som var rädd, alla var det. Ingen kände sig redo för detta. Här hade vi för en vecka sedan tenterat i patologi och nu skulle vi plötsligt ut och möta verkligheten. Och tyvärr, får jag väl tillägga, är det en verklighet som inte varit den medicinstuderandes under de första två åren av utbildningen.

När den första skrällen hade lagt sig så insåg man vilket privilegium det är att få möta människor under livets alla skeden. Det fantastiska att en människas behov av att få tala med någon är så stort och att den vita rocken, om än hängandes över en kandidats axlar, inger förtroende till öppenhet. Att varje människa är unik och att det inte går att dra alla över samma kant är något som står klarare och klarare för varje dag.

Vad gjorde vi då?

Vad gjorde vi då egentligen på kursen i konsultationskunskap? Ja, vi övade på olika former av gensvar, prövade olika samtalstekniker och fick testa på hur standardreplikerna lät när vi själva sade dom. På gruppundervisningarna gavs utrymme att på ett smidigt sätt göra status, och det kan jag säga att det är inte så självklart hur man ska ta i en annan människa alla gånger. Samtidigt var det på dessa timmar som alla funderingar fick flöda fritt i rummet. Det fanns verkligen ett behov av att få diskutera vad som hänt på vårdcentralen eller på avdelningen. Alla insåg vi att det inte var så skrämmande att prata med patienter, det gick ju faktiskt riktigt bra och inte var dom arga heller ifall man sa något alldeles galet enligt ”mallen” för en konsultation.

På avdelningsplaceringen befästes kunskaperna ytterligare och vi började slappna av lite grann i rollen. De flesta pratar gärna om sina krämpor både en och två timmar och jag tror inte jag mötte en enda patient som var fientligt inställd till oss studenter. Det var också bra att få möjligheten att bekanta sig med hur en avdelning fungerar. Först kände de flesta av oss nog

lite fåniga, vi visste inte riktigt vilket ben vi skulle stå på när vi tryckte oss mot väggen i korridorens hörnen. Men sen insåg vi att det går alldeles utmärkt att fråga och att personalen inte bits utan är mycket hjälpsamma om man säger exakt som det är, dvs att jag har aldrig gjort det här förut.. Det är nämligen lite kymigt att ge den första injektionen eller att ta det första venprovet på en patient. Fast det gick ju det också med mycket bra handledning som jag tror vi alla fick.

En individuell inriktning

Men det är inte riktigt detta jag vill förmedla till er, utan det jag tycker man bör veta om kursen i konsultationskunskap är att den inte är skapad efter en mall på hur kandidater fungerar utan ger individen utrymme att utvecklas. Alla startar från olika nivåer och hur framgångsrikt det blir beror på varje persons ork till eftertanke om sig själv.

Detta är konsultationskunskapens stora styrka, men likaså dess stora svaghet. Vad man som student lägger in får man också ut, och detta har vad jag förstått varierat mycket från kurs till kurs. I min kurs var det redan från början högt i tak och en bra gemenskap, därför växte vi starkare under dessa veckor.

Internatvecka

Alla studenter är helt överens om att själva höjdpunkten på kursen utgörs av internatveckan på Åh stiftsgård.

I mindre grupper fick vi öva att lyssna och agera i ett samtal. Det hela spelades in på video och efteråt gick vi igenom samtalet med vägledning av en handledare. Att på video få se hur tydligt ens kroppsspråk är och få följa hur ett samtal svänger upp och ned i ”djuphetsgrad” är otroligt lärorikt. Det blev så uppenbart att en reaktion jag trodde att jag inte visade lyste glasklart igenom. Hur snabbt kan inte ett samtal ändra riktning beroende på vilket gensvar lyssnaren ger. Dessa timmar gav så otroligt mycket så man kanske inte förstod det själv när man var mitt up i det utan att det krävdes ganska mycket tid efteråt för att smälta alla nya intryck.

Hur man reagerar och vad det betyder

Om jag nu tänker tillbaka på våren så börjar jag undra vad vi gjorde egentligen. Inte var det föreläsningar hela dagarna, inte var det så många obligatoriska moment så man inte hann med något annat. Hur kommer det sig då att det första som slår en är att man var så otroligt TRÖTT varje dag. Jag tror alla i min kurs har sagt samma sak, att när man kom hem efter en

dag på vårdcentral eller avdelning så var alla krafter slut. Det man eventuellt kunde prestera var att koka lite pasta innan man halvsovandes fastnade framför TV:n. Och därifrån krävdes det stor möda för att förflytta sig till sängen i vilken man stupade och sov som en stock i tills klockan ringde nästa dag.

Varför denna trötthet frågar man sig då? Ja det enda jag kan säga är att reflektion kräver både utrymme och tid. Och det måste det få göra! Insikt och utveckling kommer inte över en natt.

Kanske först nu efteråt inser man att dessa 10 veckor är en mycket viktig länk mellan preklin och klin. Att få pröva och öva. Lite trevande få finna sitt eget sätt, sin egen väg att följa. För det är ju så att konsultationskunskapen är en kurs som inte slutar efter en halv termin, den utgör en grund för fortsatt utveckling på egen hand.